ROLUL CLAUZELOR PRESTABILITE ÎN ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR COMERCIALE INTERNAŢIONALE

Lilia GRIBINCEA,
doctor în drept, conferenţiar universitar (USM)

SUMMARY

Standard terms are provisions which are prepared in advance for general and repeated use by one party and which are actually used without negotiation with the other party.

What is decisive is not their formal presentation (e.g. whether they are contained in a separate document or in the contract document itself; whether they have been issued on pre-printed forms or are only contained in an electronic file, etc.), nor who prepared them (the party itself, a trade or professional association, etc.), nor their volume (whether they consist of a comprehensive set of provisions covering almost all the relevant aspects of the contract, or of only one or two provisions regarding, for instance, exclusion of liability and arbitration). What is decisive is the fact that they are drafted in advance for general and repeated use and that they are actually used in a given case by one of the parties without negotiation with the other party. This latter requirement obviously relates only to the standard terms as such, which the other party must accept as a whole, while the other terms of the same contract may well be the subject of negotiation between the parties.

Potrivit prevederilor Codului civil al Republicii Moldova[1], clauzele standard sunt toate clauzele formulate anticipat pentru o mulţime de contracte, pe care o parte contractantă (utilizator) le prezintă celeilalte părţi la încheierea contractului. Este indiferent dacă prevederile formează un document separat sau sunt parte a documentului ce reprezintă contractul, de asemenea nu importă numărul condiţiilor şi forma contractului[2].

Principiile UNIDROIT[3] *asupra contractelor comerciale internaţionale,* ediţia a treia, 2010 (în continuare – Principiile UNIDROIT), definesc clauzele standard[1] ca fiind prevederi ce sunt pregătite anticipat pentru utilizarea generală şi repetată de către o parte şi care sunt folosite, de fapt, fără negociere cu cealaltă parte.

Din definiţiile menţionate au fost deduse[5] caracterele esenţiale ale noţiunii de clauză prestabilită, şi anume:

a) clauza este formulată anticipat;

b) clauza este destinată utilizării repetate, pentru o multitudine de contracte;

c) clauza este prezentată de către utilizator celeilalte părţi – aderentului – fără a fi, de fapt, negociată.

Clauzele prestabilite sunt cele care au un grad ridicat sau foarte ridicat de repetabilitate în cadrul unui anumit tip de contract[6]. În acelaşi context, s-a menţionat[7] că frecvenţa ridicată cu care se încheie anumite tipuri de contracte în comerţul internaţional a determinat părţile contractante, unele asociaţii (organizaţii) profesionale şi organisme neutre să procedeze la concentrarea clauzelor repetabile care apar în aceste contracte în cadrul unor documente care să constituie modele pentru viitoarele contracte de acelaşi tip.

Modelele prestabilite cuprind, în mod firesc, numai clauzele care au un grad ridicat de repetabilitate în cadrul tipului respectiv de contract – sunt practic invariabile – şi, implicit, au un caracter general – sunt generice –, în sensul că exprimă acele elemente care, fiind cel puţin de natura contractului, nu pot lipsi în principiu, din cuprinsul său. Spre deosebire de acestea, celelalte clauze sunt variabile de la un contract la altul şi, implicit, specifice pentru fiecare *negotium*, ţinând de particularităţile concrete ale acestuia şi de aceea trebuie negociate pentru fiecare operaţiune în parte (de exemplu, cantitatea de marfă, care constituie obiectul contractului, calitatea precisă, termenele concrete de livrare, preţul contractual, condiţiile de plată, atributele de identificare a părţilor, data încheierii contractului etc.).

Clauzele standard sunt adaptate principalelor contracte comerciale internaţionale, fiind întocmite pentru un anumit tip de contract, ţinându-se cont de obiectul lor, condiţiile şi modalităţile de plată etc.

Ca natură juridică, clauzele prestabilite sunt, în esenţă, sistematizări de uzanţe din domeniul respectiv de activitate comercială.

Forţa juridică a clauzelor prestabilite este aceea a unor reguli facultative, care sunt obligatorii pentru părţi numai în cazul în care acestea le acceptă expres

sau tacit. În acest sens, Codul civil al Republicii Moldova prevede[8]: condiţiile contractuale standard devin numai atunci parte a contractului când partea care le propune le aduce, în momentul încheierii contractului, în mod expres, la cunoştinţa celeilalte părţi sau îi asigură în alt mod posibilitatea, luând în considerare şi handicapul acesteia, să ia cunoştinţă de conţinutul lor şi, când cealaltă parte este de acord, să le accepte. Totuşi[9], chiar şi fără respectarea condiţiilor menţionate, se consideră incluse în contract clauzele contractuale standard stabilite de lege pentru anumite tipuri de contracte. Deci, ca excepţie, unele clauze prestabilite au caracter obligatoriu datorită naturii lor specifice, sau din considerentul că o parte contractantă sau organizaţia profesională emitentă le consideră ca atare, cum este, de exemplu, cazul contractelor de adeziune.

Părţile sunt în drept să înlăture total sau parţial aceste clauze, le pot modifica sau completa în funcţie de obiectul şi specificul contractului pe care îl încheie. Clauzele contractuale negociate de părţi au prioritate faţă de clauzele standard[10]. Aceasta este o regulă specifică de interpretare a contractelor comerciale internaţionale.

Codul civil al Republicii Moldova prevede[11] că dispoziţiile din clauzele contractuale standard care, în raport de împrejurări, în special în raport cu aspectul sau aparenţa exterioară a contractului, sunt atât de neobişnuite încât partea care contractează nu trebuie să presupună existenţa lor, nu devin clauze în contract. S-a remarcat[12] că o dispoziţie particulară cuprinsă în clauzele standard poate constitui ,,o surpriză" pentru aderent în cazul în care această dispoziţie este de aşa natură, încât o persoană rezonabilă, plasată în aceleaşi condiţii ca şi aderentul, nu se putea să se aştepte s-o vadă figurând în clauzele de acest gen. O clauză surprinzătoare creează o discrepanţă considerabilă între aşteptările rezonabile şi obişnuite ale aderentului şi conţinutul real al acesteia. Drept criteriu pentru determinarea caracterului neobişnuit al clauzei vor constitui aşteptările unui aderent cu discernământ şi diligenţă medie, aflat în raporturi contractualle asemănătoare. Totodată, se vor lua în considerare şi caracteristicile subiective ale aderentului, în special capacităţile, calităţile şi experienţa lui personală. Astfel, dacă aderentul aparţine aceluiaşi grup profesional ca şi utilizatorul clauzelor surprinzătoare, acestea din urmă ar putea să nu fie neobişnuite pentru aderent, în comparaţie cu un cocontractant ce nu face parte din acest grup.

Codul civil român stabileşte[13] că o clauză standard cu privire la care cealaltă parte nu se putea aştepta, în mod rezonabil, să fie inclusă în contract nu poate fi invocată, cu excepţia cazului în care o astfel de clauză a fost acceptată în mod expres. Clauzele standard care prevăd în folosul celui care le propune limitarea răspunderii, dreptul de a denunţa unilateral contractul, de a suspenda executarea obligaţiilor sau care prevăd în detrimentul celeilalte părţi decăderea din drepturi ori din termene, limitarea dreptului de a opune excepţii, restrangerea libertăţii de a contracta cu alte persoane, reînnoirea tacită a contractului, legea aplicabilă, clauze compromisorii sau prin care se derogă de la normele privitoare la competenţa instanţelor judecătoreşti nu produc efecte decat dacă sunt acceptate, în mod expres, în scris, de cealaltă parte.

Codul civil al Republicii Moldova reglementează[14] caracterul neobligatoriu al clauzelor contractuale standard inechitabile, dispunând că o clauză contractuală standard este lipsită de efect, dacă prejudiciază disproporţionat, contrar principiilor bunei-credinţe, cealaltă parte a contractului. În acest sens, se iau în considerare conţinutul contractului, împrejurările în care clauza este inserată în contract, interesele reciproce, alte împrejurări. Alin.(2) al aceluiaşi articol prevede: caracterul inechitabil al clauzelor contractuale standard se prezumă în caz de dubiu dacă o prevedere:

a) nu este compatibilă cu principiile de bază (esenţiale) ale reglementărilor de la care derogă;

b) limitează drepturile sau obligaţiile esenţiale, care rezultă din natura contractului, de o manieră care periclitează scopul contractului;

c) nu este clară.

În alin. (3) se precizează că aprecierea caracterului inechitabil al clauzelor contractuale standard nu trebuie să se refere la determinarea obiectului contractului sau la proporţionalitatea preţului ori a remuneraţiei, pe de o parte, în măsura în care clauzele contractuale sunt formulate în mod clar şi precis.

Codul civil interzice[15] inserarea în contracte a clauzelor contractuale standard cu posibilitate de evaluare, precum şi a clauzelor contractuale standard fără posibilităţi de evaluare. Astfel, în cadrul clauzelor contractuale standard, este nulă îndeosebi:

a) clauza prin care utilizatorul îşi rezervă dreptul la termene nejustificat de lungi sau stabilite insuficient pentru acceptarea sau refuzarea unei oferte ori pentru executarea unei obligaţii. Excepţie face clauza prin care utilizatorul îşi rezervă dreptul de a executa obligaţia abia după expirarea termenului de revocare sau de restituire;

b) clauza prin care utilizatorul, prin derogare de la prevederile legale, îşi rezervă dreptul la prelungirea nejustificată a termenului stabilit pentru o obligaţie pe care trebuie să o execute;

c) clauza privind dreptul utilizatorului de a se elibera de obligaţia sa fără un motiv obiectiv justificat şi nemenţionat în contract[16];

d) clauza privind dreptul utilizatorului de a modifica prestaţia promisă ori de a se abate de la executarea ei dacă modificarea sau abaterea nu se poate pretinde celeilalte părţi, ţinându-se cont de interesele utilizatorului;

e) clauza conform căreia o declaraţie a partenerului de contract al utilizatorului se consideră dată sau nedată atunci când face sau omite să facă o acţiune, cu excepţia cazului în care partenerului de contract i se acordă un termen corespunzător pentru a putea emite o declaraţie în mod expres şi utilizatorul se obligă să informeze, la începutul termenului, expres partenerul de contract cu privire la înţelesul previzibil al comportamentului său;

f) clauza prin care o declaraţie de importanţă deosebită a utilizatorului se consideră intrată la cealaltă parte contractantă;

g) clauza prin care, în cazul revocării contractului sau al rezoluţiunii contractului de către o parte, utilizatorul poate cere o plată necorespunzător de mare pentru utilizarea sau folosirea unui lucru ori a unui drept sau pentru obligaţii executate ori o compensare nejustificat de mare a cheltuielilor;

h) clauza prevăzută în calitate de excepţie la lit.c), conform căreia utilizatorul îşi poate rezerva dreptul de a se degreva de obligaţia executării contractului în cazul indisponibilităţii prestaţiei, dacă utilizatorul nu se obligă să îl informeze imediat pe partenerul de contract despre indisponibilitate şi să îi restituie contraprestaţiile.

În cadrul condiţiilor contractuale standard, fără a prejudicia dispoziţiile care exclud posibilitatea derogării de la dispoziţiile legale în defavoarea consumatorului, este nulă:

a) clauza referitoare la creşterea preţului la bunurile sau serviciile care urmează să fie livrate sau prestate în termen de 4 luni de la încheierea contractului[17];

b) clauza prin care este exclus sau limitat dreptul, pe care îl are partenerul de contract al utilizatorului, de a refuza executarea obligaţiei în conformitate cu art.705[18] sau prin care este exclus sau limitat un drept de retenţie al partenerului de contract al utilizatorului, în măsura în care se bazează pe acelaşi raport contractual, în special dacă dreptul de retenţie este făcut dependent de recunoaşterea unor vicii de către utilizator;

c) clauza prin care partenerului de contract al utilizatorului nu i se permite efectuarea compensării cu o creanţă stabilită indubitabil şi scadentă;

d) clauza prin care utilizatorul este degrevat de obligaţia legală de a soma sau de a stabili partenerului său de contract un termen pentru executarea obligaţiei;

e) clauza privind evaluarea globală a dreptului utilizatorului la despăgubiri pentru prejudicii sau la despăgubiri pentru diminuarea valorii, dacă în cazurile reglementate valoarea globală depăşeşte prejudiciile sau diminuarea valorii, care erau de aşteptat în condiţii obişnuite, sau dacă partenerului său de contract nu i se permite să dovedească că nu s-a produs nici un prejudiciu sau nici o diminuare a valorii ori că acestea sunt substanţial mai reduse decât valoarea globală;

f) clauza prin care utilizatorului i se promite plata unei penalităţi dacă obligaţia nu este executată sau este executată cu întârziere, dacă întârzie plata sau dacă partenerul lui de contract reziliază contractul;

g) clauza prin care se exclude răspunderea în cazul vătămării integrităţii corporale, al altei vătămări a sănătăţii şi al vinovăţiei grave;

h) clauza prin care, în cazul răspunderii pentru neexecutarea obligaţiei principale a utilizatorului:

- este exclus sau limitat dreptul partenerului de contract la rezilierea contractului;
- este exclus sau limitat în contradicţie cu lit.g) dreptul partenerului de contract la despăgubiri în loc de prestaţie. Prevederile prezentei litere nu se aplică pentru mijloacele de transport şi condiţiile tarifare menţionate la lit.g) dacă nu se dezavantajează pasagerul;

i) clauza prin care în contractele de livrare a noilor bunuri şi de antrepriză:

- în cazul viciului unui bun, sunt excluse, în întregime sau în ceea ce priveşte unele componente ale bunului, drepturile faţă de utilizator, sunt limitate drepturile la revendicare faţă de terţi sau exercitarea drepturilor este făcută dependentă de chemarea anterioară în instanţă a terţilor;
- drepturile faţă de utilizator sunt limitate doar la un drept în cazul neexecutării totale sau parţiale, dacă partenerului de contract nu i se garantează, în mod expres, dreptul de a cere reducerea plăţii sau de a rezilia contractul în cazul unei remedieri nereuşite (dacă o altă lucrare decât cea de construcţie constituie obiectul răspunderii pentru viciu);
- este exclusă sau limitată obligaţia utilizatorului de a suporta cheltuielile de remediere, îndeosebi costurile transportului, drumului, lucrului şi materialului;
- utilizatorul condiţionează remedierea de plată în avans a întregii sume sau a unei părţi substanţiale,

nejustificat de mari în condiţiile existenţei viciului;

• utilizatorul stabileşte partenerului său de contract un termen de excludere în ceea ce priveşte notificarea despre viciile ascunse ale bunului şi termenul este mai scurt decât cel admis conform următoarei liniuţe;

• termenul de prescripţie este redus la mai puţin de un an pentru drepturi rezultând dintr-un viciu al bunului ori sunt reduse termenele de prescripţie de la art.269, ori se stabilesc termene mai scurte decât cele menţionate pentru drepturile la reziliere fără reducerea termenului;

j) clauza, în cazul unui raport contractual ce are ca obiect livrarea periodică de bunuri sau prestarea periodică de servicii de către utilizator, prin care[19]:

• partenerul de contract al utilizatorului este obligat pentru o perioadă mai mare de 2 ani;

• contractul se prelungeşte, în mod tacit, pe un termen mai mare de un an;

• se stabileşte pentru partenerul de contract al utilizatorului un termen de reziliere mai mare de 3 luni, înainte de expirarea contractului.

k) clauza din contractele de vânzare-cumpărare, de prestări servicii sau de antrepriză, prin care un terţ se subrogă sau se poate subroga în drepturile şi obligaţiile contractuale ale utilizatorului, cu excepţia situaţiei în care prevederea:

• conţine numele terţului;

• stipulează dreptul partenerului său de contract la rezilierea contractului;

l) clauza prin care utilizatorul impune reprezentantului care încheie contractul pentru partenerul de contract:

• răspundere proprie sau obligaţie de garantare fără să existe o declaraţie expresă şi autonomă în acest sens;

• răspundere care, în cazul reprezentării fără împuternicire, depăşeşte cadrul stabilit la art.250[20];

m) clauza prin care utilizatorul modifică obligaţia producerii de dovezi în defavoarea partenerului său de contract, îndeosebi atunci când utilizatorul:

• atribuie partenerului obligaţia de a produce dovezi care ţin de răspunderea sa;

• lasă partenerul să confirme anumite fapte[21];

n) clauza prin care notificarea utilizatorului sau a terţului, precum şi declaraţiile faţă de utilizator sau terţ, sunt condiţionate de o formă mai strictă decât cea scrisă sau sunt dependente de condiţii speciale de acces.

Referitor la clauzele ilizibile sau neinteligibile, Codul civil român dispune[22], că o clauză standard nu poate fi invocată dacă cealaltă parte, în mod rezonabil, nu o poate citi sau înţelege, afară de cazul în care partea care a propus clauza dovedeşte că, înaintea încheierii contractului, i-a explicat celeilalte părţi atât natura, cât şi efectele acestei clauze.

Clauzele prestabilite implică multiple avantaje, dintre care menţionăm următoarele[23]:

a) clauzele prestabilite simplifică procesul de negociere, favorizând încheierea mai rapidă a contractului, asigurând astfel realizarea unui principiu important al relaţiilor comerciale internaţionale – cel al celerităţii;

b) prin încheierea contractului pe bază de formular (contract tip) sau adoptând sistemul recepţiunii contractuale a unor condiţii generale, reguli uniforme sau reglementări naţionale, părţile fac, totodată, o importantă economie de spaţiu contractual. Astfel, de exemplu, incorporarea în contract a unor condiţii generale se face printr-o simplă clauză, în cuprinsul căreia părţile precizează, că respectivele condiţii fac parte integrantă din contract, determinându-le frecvent, printr-o indicaţie codificată, de câteva litere sau cifre, mai ales la contractele încheiate prin fax sau e-mail;

c) clauzele prestabilite, fiind elaborate de specialişti în materie, reduc riscul unor omisiuni esenţiale sau al unor formulări inadecvate şi, implicit, al apariţiei unor litigii ulterioare între părţi privind interpretarea şi aplicarea acestor clauze. De regulă, clauzele standard sunt redactate într-o limbă de circulaţie internaţională;

e) acceptarea şi răspândirea clauzelor prestabilite contribuie la uniformizarea practicii contractuale, ceea ce facilitează expansiunea schimburilor comerciale internaţionale.

4.7.2. Categoriile clauzelor prestabilite. De cele mai multe ori, părţile recurg la inserarea în contract a regulilor întocmite de asociaţii profesionale sau organizaţii neutre. Astfel, *Regulile Internaţionale pentru Interpretarea Termenilor Comerciali* INCOTERMS[24], elaborate de Camera de Comerţ Internaţională de la Paris (în continuare – CCI) sunt frecvent incorporate în contractele de vânzare-cumpărare internaţională.

Tot de către CCI au fost elaborate: Reguli şi uzanţe uniforme privind creditele documentare, varianta revizuită în 2007, Publicaţia 600; Contractul model pentru franchising internaţional, Publicaţia 712E, ediţia 2011; Reguli uniforme privind garanţiile la cerere, Publicaţia 758, ediţia 2010; Subcontractul model al CCI, Publicaţia 706, ediţia 2011; Reguli uniforme privind garanţiile contractuale 1993 – Publicaţia 524; Reguli uniforme privind încasările – Publicaţia 322/1978, revizuită şi republicată – Publicaţia 522[25]; Reguli uniforme privind garanţiile la cerere – Publicaţia nr.458/1992[26]. Cele mai importante contracte-tip

adoptate de CCI sunt pentru franchising internaţional – Publicaţia 577, pentru vânzarea internaţională – Publicaţia 556, pentru distribuţie cu unic importator/distribuitor – Publicaţia 646, pentru agenţia comercială[27] – Publicaţia 644.

Sub egida Comisiei Economice Europene a ONU au fost întocmite mai multe contracte tip şi condiţii generale de livrare, toate având drept scop eliminarea practicii contractului de adeziune în comerţul internaţional. Astfel sunt, de exemplu, Condiţiile generale Model 312 pentru vânzarea de fructe (în special citrice), Model 125 pentru vânzarea de produse metalice, Model 410 pentru vânzarea de lemne tăiate (cherestea), Model 151 pentru vânzarea de cartofi etc. CEE/ONU a elaborat şi ghiduri pentru redactarea contractelor, cum sunt: *Ghidul pentru redactarea contractelor internaţionale de service* referitoare la întreţinerea, repararea şi exploatarea de instalaţii industriale şi a altora – 1987; *Ghidul pentru redactarea contractelor internaţionale de cooperare industrială* – 1976; *Ghidul pentru redactarea contractelor referitoare la realizarea de mari complexe industriale* – 1976; *Ghidul pentru redactarea contractelor privind transferul internaţional de know-how în industria construcţiilor de maşini* – 1970.

Comisia Naţiunilor Unite pentru Dreptul Comercial Internaţional (UNCITRAL)[28] a elaborat *Ghidul juridic privind întocmirea contractelor internaţionale pentru construirea de instalaţii industriale*, în Document ONU, 1988.

Federaţia Internaţională a Inginerilor Consultanţi (FIDIC)[29] a elaborat Condiţiile contractului internaţional pentru lucrări electrice şi mecanice.

O categorie a clauzelor prestabilite o constituie şi contractele-tip, care prezintă formulare redactate în forma contractuală, cuprinzând clauze uzuale pentru tipul respectiv de contracte, dar şi spaţii albe corespunzătoare elementelor specifice acelei operaţiuni. De regulă, părţile încheie contractul chiar pe formular, completând spaţiile albe. Însă părţile pot utiliza formularul ca model, încheind contractul separat.

S-a remarcat[30] că deosebirea dintre contractele-tip şi condiţiile generale este preponderent de formă, şi anume: în timp ce contractele-tip constituie, de regulă, formularul pe care se încheie contractul, clauzele lor urmând structura specifică unui contract, condiţiile generale sunt distincte de contract ca instrument, fiind, de regulă, fie anexate contractului, fie menţionate pe versoul contractului. De asemenea, contractul-tip trebuie să menţioneze, în principiu, toate elementele esenţiale ale unui contract, astfel încât prin semnarea lui, după completarea spaţiilor albe, să poată valora contract încheiat, condiţiile generale pot să se reducă la anumite dispoziţii considerate mai importante de partea sau organul care le întocmeşte.

Din categoria clauzelor prestabilite, fac parte şi contractele-cadru, şi contractele de adeziune. Contractele-cadru conţin două categorii de clauze. Prima categorie o constituie clauzele generale, care stabilesc principiile raporturilor contractuale dintre părţi, fiind însoţite de unul sau mai multe contracte speciale, încheiate între aceleaşi părţi sau între acestea şi terţi, care detaliază elementele contractuale pentru o anumită operaţiune juridică sau pentru o anumită perioadă de timp. Contractele-cadru conţin clauze, care au ca obiect o obligaţie de a nu face *in contrahendo,* şi anume, obligaţia părţilor contractante de a încheia contractele speciale menţionate, spre deosebire de aceste din urmă contracte, care au ca obiect o obligaţie de a da, a face sau a nu face, după caz.

În ce priveşte particularitatea contractelor de adeziune, s-a menţionat[31] că aceasta rezidă într-un aspect de fond, şi anume, sunt impuse ca obligatorii de către una din părţi, ceea ce echivalează cu o limitare a libertăţii contractuale pentru cealaltă parte, care nu are decât alternativa de a le accepta ca atare sau de a nu încheia contractul. Prin urmare, contractele de adeziune exclud negocierile, cel puţin asupra anumitor clauze contractuale, desigur cele care prezintă interes pentru partea care le impune. Codul civil al Republicii Moldova în art. 666, intitulat dispoziţii generale cu privire la contract, prevede că contractul poate fi de adeziune sau negociat, sinalagmatic sau unilateral, comutativ sau aleatoriu şi cu executare instantanee sau succesivă, precum şi de consumator (alin.(3)). Contractele de adeziune se întâlnesc relativ frecvent sub forma contractelor de asigurări, bancare, unor contracte de transport de mărfuri etc.

Note:

[1] Codul a fost adoptat la 6.06.2002 şi a fost publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 82-86 din 22.06.2002. Codul este pus în aplicare începând cu 12.06.2003.

[2] Art.712.

[3] Institutul Internaţional pentru Unificarea Dreptului Privat este o organizaţie interguvernamentală, independentă cu sediul la Roma. UNIDROIT a fost înfiinţat în anul 1926, ca organ auxiliar al Societăţii Naţiunilor, activitatea sa încetând odată cu desfiinţarea organizaţiei mondiale. În anul 1940 Institutul a fost reînfiinţat în baza Statutului, care

de fapt constituie un acord interstatal. Pentru informaţii generale a se vedea http:// www.unidroit.org.

[4] Art.2.1.19.

[5] A se vedea pentru detalii: Băieşu A. *Contractele comerciale internaţionale.* Suport de curs. Chişinău: CEP USM, 2007, p.115.

[6] Mazilu Dumitru. *Dreptul comerţului internaţional.* Partea specială. Bucureşti: Lumina Lex, 2000, p.97.

[7] Sitaru Dragoş-Alexandru. *Dreptul comerţului internaţional.* Tratat. Partea generală. Bucureşti: Universul Juridic, 2008, p.435.

[8] Art.712, alin.(3).

[9] Art.713 Codul civil.

[10] Art. 714 Codul civil.

[11] Art.715.

[12] Băieşu A., op.cit., 2007, p.116.

[13] Art.1212.

[14] Art. 716, alin. (1).

[15] Art.718, 719. Prevederile acestor articole nu se aplică contractelor a căror parte o constituie întreprinderile de livrare a energiei electrice, a gazului, energiei termice la distanţă şi apei cu privire la aprovizionarea unor utilizatori aparte cu energie electrică, gaz, energie termică şi apă din sistemul de distribuire, dacă condiţiile de livrare nu derogă în defavoarea utilizatorilor de la condiţiile stipulate de organul de stat pentru reglementare în domeniul energiei electrice, gazului, energiei termice şi apei. Această dispoziţie se aplică şi contractelor de preluare a apelor reziduale.

[16] Această prevedere nu se aplică pentru obligaţiile cu executare succesivă.

[17] Această clauză nu se aplică la bunurile sau serviciile care se livrează sau se prestează ca obligaţii succesive.

[18] Acest articol reglementează suspendarea executării obligaţiei rezultate dintr-un contract sinalagmatic şi prevede următoarele:

(1) Persoana obligată în baza unui contract sinalagmatic este în drept să refuze executarea propriei obligaţii în măsura în care cealaltă parte nu-şi execută obligaţia corelativă, dacă nu s-a obligat să execute prima sau dacă această obligaţie nu rezultă din lege sau din natura obligaţiei. Dacă obligaţia trebuie executată faţă de mai multe persoane, se poate refuza executarea părţii datorate uneia din aceste persoane până la executarea integrală a obligaţiei corelative.

(2) Dacă una din părţi a executat parţial obligaţia sa, nu se admite neexecutarea obligaţiei corelative în măsura în care, în conformitate cu circumstanţele cazului, în special dacă partea neexecutată este nesemnificativă, aceasta ar fi inechitabil.

[19] Prevederile literei j) nu se aplică în cazul contractelor de livrare a bunurilor cumpărate, de asigurare şi nici în cazul contractelor dintre titularii drepturilor de autor şi societăţile comerciale utilizatoare.

[20] Acest articol reglementează răspunderea reprezentantului care a acţionat fără împuterniciri şi stabileşte următoarele:

(1) Persoana care a încheiat un act juridic în calitate de reprezentant, în cazul în care nu poate demonstra că a avut împuterniciri, este obligată, la alegerea celeilalte părţi, să execute actul juridic sau să repare prejudiciul cauzat dacă reprezentatul refuză să confirme actul juridic.

(2) Dacă reprezentantul nu ştia despre lipsa împuternicirilor, el este obligat numai la repararea prejudiciului care se datorează faptului că cealaltă parte era convinsă că împuternicirile există şi numai în măsura în care valabilitatea actului juridic prezenta interes pentru cealaltă parte.

(3) Reprezentantul care a acţionat fără împuterniciri este exonerat de răspundere dacă cealaltă parte ştia sau trebuia să ştie despre lipsa împuternicirilor. Reprezentantul nu poartă răspundere nici în cazurile când era limitat în capacitatea de exerciţiu, cu excepţia cazurilor când a acţionat cu încuviinţarea curatorului.

[21] Această prevedere nu se aplică pentru confirmări de primire semnate separat sau semnate prin înregistrare electronică.

[22] Art.1213.

[23] Mazilu Dumitru, op.cit., p. 98; Sitaru Dragoş-Alexandru, op.cit., 2008, p.436.

[24] International Rules for the Interpretation of Trade Terms. Pentru prima dată au fost publicate în anul 1936 şi au fost modificate ulterior în 1953, 1967, 1976, 1980, 1990, 2000, 2010.

[25] Pentru detalii a se vedea: Florescu C.N. *Unele consideraţii cu privire la Regulile uniforme pentru încasarea unor documente financiare şi/sau comerciale*, în Revista de Drept Comercial, nr.3. Bucureşti: Lumina Lex, 1996, p.76-83.

[26] Pentru detalii a se vedea: Florescu C.N. *Consideraţii cu privire la noile „Reguli uniforme pentru garanţii la cerere*" în Revista de Drept Comercial, nr.2. Bucureşti: Lumina Lex, 1995, p.53-67.

[27] Ediţia a II-a.

[28] Principalele funcţii ale UNCITRAL sunt de a favoriza participarea mai largă a statelor la convenţiile internaţionale deja încheiate şi de a asigura cadrul organizatoric necesar elaborării unor noi reglementări internaţionale, cu participarea ţărilor ce reprezintă principalele sisteme juridice şi economice ale lumii, http: //www.uncitral.org.

[29] Federation Internationale des Ingenieurs Conseils// International Federation of Consulting Engineers.

[30] Sitaru Dragoş-Alexandru, op.cit., 2008, p.437.

[31] Ibidem, p.439.